Цана асобнага нумару 20 гр.

Przesyłka opłacona ryczałtem.

№ 2 (149)

Вільня, Серада 4 Студзеня 1928 г.

Год IV.

СЯЛЯНСКАЯ НІВА

Няхай жыве Беларускі Народ!

Зямля сялянству бяз выкупу!

АДРЭС РЭДАКЦЫІ І АДМІНІСТРАЦЫІ:
Вільня, Вострабрамская вул. № 8, кв. 1.
(Wilno, ulica Ostrobramska Nr. 8, m. 1).
Рэдакцыя адчынена штодня ад 9 да 3 гадз. апрача сьвята.
Рэдактар прыймае ад 12-ай да 2-ой гадзіны.

Орган Беларускага Сялянскага Саюзу.
Беларуская палітычная, грамадзкая, літэратурная і гаспадарчая газэта.
— ВЫХОДЗЕ Ў СЕРАДУ І СУБОТУ. —

ПАДПІСКА:
На адзін месяц — 1 злоты, на тры месяцы — 2 зл., на шэсьць месяцау — 4 зл., на год — 8 зл.
Для заграніцы удвая даражэй.
Аплата надрукаванага залежыць ад Рэдакцыі.

ПЛЯТФОРМА

Беларускага Цэнтральнага Аб'яднанага Выбарнага Камітэту Блёку Нацыянальных Меншасьцяў,

прынятая на Зьезьдзе прадстаўнікоў беларускіх партыяў і арганізацыяў, які адбыўся 28 сьнежня 1927 г. ў Вільні.

Прыступаючы да працы арганізацыі выбараў у другі Сойм і Сэнат Польскае Рэспублікі і творачы тэхнічны блёк з іншымі нацыянальнымі меншасьцямі, Беларускі Аб'яднаны Выбарны Камітэт для ўсіх беларускіх партыяў, уваходзячых у гэтае аб'яднаньне, прыймае наступную плятформу, як праграму — мінімум, на якой павінны стаяць яго будучыя прадстаўнікі ў Сойме і Сэнаце.

Абавязкам кожнага Беларуса, які пройдзе ад гэтага Камітэту ў будучыя Польскія парлямэнтарныя Палаты, павінна быць:

I. Абарона агульна-палітычных правоў Бел. Народу.

Камітэт уважае, што палітычным ідэалам кожнага народу ёсьць яго поўная палітычная і культурная незалежнасьць, а сьвятым палітычным правам павінна быць права свабоднага самастанаўленьня аб сваей палітычнай і нацыянальнай долі.

Імкнучыся да зьдзейсьненьня гэтага ідэалу і гэтага права, як сваей канцавой мэты, у сучасны момант, як народ складаючы частку тэрыторыі насяленьня Польскае Рэспублікі, Беларускі Народ, жывучы ў Польскай дзяржаве павінен карыстацца тою поўнай свабодаю і роўнасьцю з другімі насяляючымі Польшчу народнасьцямі, якія ўстаноўлены Констытуцыяй Польскае Рэспублікі.

Гварантыяй гэтай свабоды Камітэт уважае:

а) дапушчэньне Беларусаў на абшарах беларускіх земляў у Польшчы бяз усялякіх абмежаваньняў на адміністрацыйныя ўрады ўсіх інстанцыяў, б) поўныя правы беларускае мовы ў адміністрацыі і судох, в) поўную свабоду грамадзкай, культурнай і эканамічнай арганізацыі, г) свабоду слова, сходаў, друку, д) выдзяленьне беларускіх часьцін з польскіх адміністрацыйных вакругоў, куды яны далучаны з асобымі палітычнымі мэтамі, е) свабода выбараў у самаўрады, ж) незалежнасьць выбарных міравых судзьдзяў, з) акружныя суды прысяжных, і) скасаваньне даразных (палявых) судоў і кары сьмерці.

У імя гэтых правоў і гэтай свабоды Камітэт запаведуе сваім выбарным людзям парлямэнтарную барацьбу з усімі адміністрацыйнымі гвалтамі і судовай аднастароннасьцяй і несправядлівасьцямі.

II. Змаганьне за зямлю і абарону лясоў і прыродных багацьцяў.

Падставай зямельнай рэформы Камітэт уважае:

Зямля працоўнаму народу! Зямля ня можа служыць мэтам польскай калёнізацыі на беларускіх абшарах. Лясы і іншыя прыродныя багацьці павінны ісьці на адбудову і палепшаньне дабрабыту Беларускага Народу.

Гварантыяй гэтага Камітэт уважае:

а) перадачу зямель, лясоў і прыродных багацьцяў у распараджэньне мясцовых самаўрадаў; б) хутчэйшае правядзеньне ў жыцьцё зямельнай рэформы: падзел зямлі паміж працоўнымі масамі бяз выкупу і на кошт скарбу.

Увага. Камітэт дае свабоду партыям, увайходзячым у склад Аб'яднанага Камітэту, справу права ўласнасьці на зямлю, ці сацыялістычнага карыстаньня ею рашаць паводле сваіх партыйных праграмаў.

У імя гэтых асноў Камітэт запаведуе сваім выбарным людзям барацьбу з праявамі абшарніцкага ўціску малазямельных і бедных з калёнізацыяй беларускіх зямель асаднікамі, з аднабокай, рабунковай гаспадаркай ураду ў беларускіх лясох.

III. Змаганьне за правы і інтарэсы работнікаў.

Камітэт уважае права працы адным з першых і найважнейшых правоў кожнага грамадзяніна Рэспублікі. Дзяржаўныя законы павінны абараняць кожнага работніка ад уціску і эксплёатацыі капіталу і забяспечваць яму магчымасьць працы і ўтрыманьне у старасьці, ці пры ўтраце працаспасобнасьці.

Гварантыяй гэтых правоў Камітэт уважае: а) увядзеньне 8-гадзіннага рабочага дня, як рабочай нормы, б) свабоду рабочых і прафэсыянальных арганізацыяў, в) дзяржаўная, ці на кошт прадпрыемства страхоўка работнікаў ад хваробы, калецтва і на старасьць, г) ахрану працы малалетніх і жанчын, д) зьмяншэньне рабочага дня ў прадпрыемствах шкодных для здароўя, е) мінімум заработнае платы, ж) выдачу безработным запамогаў.

У імя гэтых правоў і свабод Камітэт запаведуе сваім выбарным людзям весьці парлямэнтарную барацьбу з усялякімі праявамі ўціску рабочага люду.

IV. Змаганьне за зьмяншэньне падаткаў і палепшаньне эканаміч. жыцьця.

Сродкамі для палепшаньня эканамічнага жыцьця Камітэт уважае: а) правядзеньне ў зямельнай рэформе камасацыі і хутарскага гаспадарства, б) у лясной рэформе — ўжываньне лясоў перадусім на адбудову зьнішчаных вайной гаспадарак, в) танныя крэдыты для працоўнага народу на палепшаньне яго гаспадарак, г) паменшаньне падаткаў ад малазямельных і бедных, д) спыненьне падаткаў ідучых на мілітарызацыю і вялікадзяржаўныя мэты, е) дзяржаўныя запамогі ў справе развіцьця коопэрацыі, ж) у мэтах пашырэньня гаспадарчай культуры імкнуцца да адчыненьня магчыма большай лічбы гаспадарчых школаў.

У імя гэтай мэты К-т запаведуе сваім выбарным людзям парлямэнтарную барацьбу за зьмяншэньне падаткаў з бяднейшага працоўнага народу.

V. Абарона роднай школы.

Свабоднае ўжываньне роднай мовы ў поўнай меры як у прыватным, так і грамадзка-палітычным жыцьці, Камітэт таксама ўважае за найважнейшае і сьвятое права кожнага грамадзяніна.

Гварантыей гэтага права К-т уважяе: а) увядзеньне беларускай мовы ў школы ўсіх ступеняў, б) неадкладнае адчыненьне патрэбнай паводле заяў колькасьці беларускіх школаў, в) адчыненьне беларускіх вучыцельскіх сэмінарыяў, г) навучаньне ў ніжэйшай школе павінна адбывацца на роднай мове, д) утварэньне пры Міністэрстве Асьветы асобага аддзелу з правам аўтаномнага кіраваньня беларускай асьветай, е) утварэньне ў галоўных беларускіх гарадох беларускіх школьных інспэктаратаў.

У імя гэтых правоў Камітэт запаведуе сваім выбарным людзям бязлітасную парлямэнтарную барацьбу за родную школу і са штучнай палянізацыяй беларускіх дзяцей праз польскую ўрадавую школу.

VI. Абарона поўнае свабоды ўсіх рэлігіяў.

Камітэт уважае рэлігію і рэлігійныя пераконаньні за найсьвяцейшае права ўнутраннягa самаакрэсьленьня кожнага чалавека, дзеля чаго стаіць за поўную свабоду рэлігіяў і незалежнасьць ад дзяржавы рэлігійных арганізацыяў, за свабоду іх унутранняга ўстройства паводле іх рэлігійных правілаў і свабоднае выкананьне рэлігійных абрадаў і богаслужэньня.

Гварантыяй гэтай свабоды Камітэт уважае:

Поўнае аддзяленьне царквы (касьцёла) ад дзяржавы, якое аднак-жа ня выключае магчымасьці свабоднай паміж імі ўмовы (Concordat), рэлігійныя арганізацыі карыстаюцца правам юрыдычнай асобы. Увядзеньне ўва ўсім царкоўным і касьцельным рэлігійным жыцьці беларускай мовы.

У імя гэтай свабоды і гэтых правоў Камітэт запаведуе сваім выбарным людзям барацьбу з усялякімі рэлігійнымі ўціскамі, з ужываньнем рэлігійных арганізацыяў для палітычных мэтаў з фаварызаваньнем асобных рэлігійных арганізацыяў асобных найвышэйшых прадстаўнікоў і з уплывам чужой нацыянальнасьці ў рэлігійным жыцьці Беларусаў.

УВАГА. Камітэт дае поўную свабоду прадстаўніком Б.Х.Д. у рэлігійным пытаньні трымацца сваей праграмы.

VII. Змаганьне за усё, што вядзе да нацыянальнага, палітычнага і эканамічнага вызваленьня Беларускага Народу і яго лепшай будучыні.

Беларусы працоўныя, Сяляне і Работнікі! У дзень 4-га і 11 сакавіка 1928 году пакажыце сваю сілу і ўсе, як адзін ідзеце і аддайце свой голас за сьпісак Беларускага Аб'яднанага Выбарнага Камітэту блёку нацыянальных меншасьцяў!

Беларускі Цэнтральны Аб'яднаны Выбарны Камітэт блёку нацыянальных меншасьцяў, — Вільня, Вострабрамская 8—1.

Вільня, дня 28 сьнежня 1927 году.

1927 год пад знакам ваеншчыны.

Як Ліга Нацыяў так і паасобныя дзяржавы хоць нібы-то імкнуцца да ўсясьветнага разаружэньня, але гэтая мэта ў 1927 годзе ня толькі ня прысунулася бліжэй, а наадварот, дала новае разьвіцьцё мілітарызму.

1927 год прайшоў пад знакам пасьпешнага ўваружэньня і заключэньня рожных ваенных дагавораў.

У мінулым годзе, згодна вестак замежных газэтаў, пад ружжом утрымлівалася:

ССРР (Сав. Расея)	1,050,000	чал.
Францыя	730,000	„
Італія	325,000	„
Англія (без калён.)	310,000	„
Польшча	300,000	„
Югаславія . . .	150,000	„
Румынія	140,000	„
Чэхаславаччына .	120,000	„
Нямеччына . . .	100,000	„

Ніжэй паказана: першая лічба грошай (у ангельскіх фунтах штэрлінгаў) выдаваных кожнай паасобнай дзяржавай на ўтрыманьне арміяў і другая лічба — працэнтная норма ўсіх выдаткаў дзяржавы.

ССРР	каля	73,4,	каля	14,5
Францыі	„	55,4	„	18,0
Італіі	„	52,0	„	24,0
Англіі	„	42,4	„	5,3
Польшчы	„	15,0	„	35,0
Югаславіі	„	9,0	„	19,0
Румыніі	„	6,6	„	14,0
Чэхаслав.	„	10,6	„	17,0
Нямеччыны	„	23,5	„	5,0

Параўнаўча з 1914 годам колькасьць людзей пад ружжом і агульная сума выдаткаў ува ўсіх дзяржавах значна павялічылася за выняткам Нямеччыны, Аўстрыі, Турцыі і Баўгарыі, якія насільна змушаны абмяжовываць сваю ваеншчыну. Калі так стала дык зусім ясна, што Эўропа ня ідзе шляхам разаружэньня.

З усіх дзяржаваў у 1927 годзе асабліва пасьпешна ўваружаліся СССР, Італія і Югаславія.

Ува ўсіх дзяржавах разьвіліся вайсковыя народныя арганізацыі і саюзы, каторыя па сваей колькасьці раўняюцца з чыннымі арміямі гэтых дзяржаваў. Болей усяго такіх арганізацыяў і саюзаў у Нямеччыне і СССР. Цяпер такія арганізацыі і саюзы ўзьніклі ў Польшчы (стральцы), Фінляндыі, Швэцыі і шырока раскінулі свае сеці. Сябры гэтых арганізацыяў і саюзаў бяруць дзеяльны ўдзел ўва ўсіх ваенных парадах і нават манэўрах і занятках чыннай арміі.

Да вялікае вайны мілітарызм быў казённым, яго вызнавалі кіруючыя колы і тварылі арміі. Цяпер мілітарызм — агульна народны, вызнаньне яго прышчапляецца ўсяму народу і зьдзейсьняньне яго даручаецца ня толькі чыннай арміі, але і ўсей моладзі дадзенага народу.

У мэтах агульна-народнага мілітарызму раздаецца жыхарству аружжа для вайсковых заняткаў і прышчапляецца яму любасьць да гэтых заняткаў, да гэтага аружжа.

Цяпер народы ня толькі ўваружаюцца, але і выхоўваюцца ў вайсковасьці.

У ваенным балянсе за 1927 год бачым вынікі ў барацьбе за ўсясьветнае разаружэньне, але бачым награмаджэньне міжнародных спрэчак, бачым узрост шансаў вайны.

Вокам па сьвеце.

I

Польскія газэты зьмясьцілі весткі, што пракуратура ўжо згатовіла акты вінавачаньня для 56 арыштаваных у справе беларускае Грамады. Судовы разгляд справы быццам мае адбыцца ў дваццатых лічбах лютага г. г.

Справа гаворыць сама за сябе, дык і ня трэба ў яе ўглыбляцца. Пакідаючы гэтую справу пяройдзем да жыцьця нацыянальных меншасьцяў у іншых старонках. Напрыклад возьмем Чэхаславакію. Там дзьве міністэрскія пасады займаюць Немцы. Але-ж і гэтая праява зачэпляна толькі мімаходам. Хочацца сказаць некалькі словаў аб запраўды характэрным і цікавым зьявішчы. Хочацца сказаць аб тым, што прэзыдэнт латвійскай дзяржавы даручыў Немцу стварыць кабінэт міністраў. Як ведама, выканаўчаю ўладаю зьяўляюцца міністры, якія складаюць г. зв. кабінэт, а пасярод міністраў ёсьць прэм'ер, або першы міністар ці старшыня рады міністраў. I вось, на гэтакае становішча, Латвія выставіла была Немца.

Для нашай сучаснасьці і нашых абставінаў, гэта—запраўды вельмі цікава! А вось і яшчэ зьявішча!

На іншым месцы мы падаем вестку аб тым, што францускі ўрад арыштаваў эльзас-лётарынгскіх незалежнікаў. Хоць аб Эльзас-Лётарынгскім пытаньні ўжо пісалася ў адным з нашых аглядаў, але-ж для большага высьвятленьня справы паўторым. А знача! Эльзас-Лётарынгія, гэта — старонка, якая налічвае нешта болей як 2 мільёны жыхарства, якая палажана паміж Нямеччынай і Францыяй. Эльзас-Лётарынгія некалі (як і мы Беларусы) мела ўласную дзяржаву, была незалежнаю...

Але з часам мацнейшыя суседзі заваявалі яе і падпарадкавалі сваей уладзе. Доўгі час Эльзас-Лётарынгія знаходзілася пад панаваньнем Францыі, якая імкнулася афранцузіць Эльзас-Лётарынгцаў. У 1870 годзе, пасьля франка-прускае вайны, Эльзас-Лётарынгія падпала пад Нямеччыну, а ў 1919 годзе ізноў захапіла яе Францыя. Як відзім, дык Эльзас-Лётарынгія пераходзіла з рук у рукі, а будучы пад тым ці іншым заборам, дазнавала крыўды ў выніку чаго заняпала. Эльзас-Лётарынгская мова і культура захавалася панашаму толькі ў гушчах народу. Інтэлігенцыя нахапалася, або францускае, або нямецкае „культуры“. Дык і ня дзіва, што на тэрыторыі Эльзас-Лётарынгіі доўгі час адбывалася барацьба французчыны з нямеччынай! I вось, у выніку гэтай барацьбы, цяпер зьявілася трэйцяя арыентацыя, ужо не на Францыю і не на Нямеччыну, а на самых сябе. Гэтая трэйцяя сіла, пашла трэцім шляхам і кіруецца не да Францыі і не да Нямеччыны, а да ўласнай дзяржаўнасьці, да незалежнасьці. У барацьбе Эльзас-Лётарынгіі за незалежнасьць, Нямеччына трымаецца нэўтральна, а Францыя душыць волю Эльзас-Лётарынгскага Народу, жадаючы вечна панаваць над гэтай старонкаю, замест таго, каб прыхіліцца і, як падабаецца культурнай і цывілізаванай дзяржаве, якою лічаць Францыю, даць магчымасьць Эльзас-Лётарынгцам вырашыць сваю долю.

Калі кінеш вокам па сьвеце, дык заўсёды заўважыш многа цікавых зьявішчаў, дык і хочыцца пераказаць некаторыя з іх чытачом „Сялянскае Нівы“.

На гэты раз нашае вока заўважыла базу ангельскага паветранага флёту на выспе Мальта, на Сярэдняземным моры. Сярэдняземнае мора знаходзіцца паміж Эўропай, Афрыкай і Азіяй, (гэтак называюцца часткі Зямлі). Ува ўсіх гэтых частках зямельнага абшару, вялікія яго кавалкі займае Англія, зносіны з якімі да гэтага часу адбываліся морам. У мэтах гэтага ў сваім часе Англія выкапала канаву (вялікі роў) цераз Суэскі перашыяк, (вузкая палоска зямлі), які злучаў Афрыку з Азіяй. У выніку гэтага скарочваўся шлях зносін Англіі з яе калёніямі.

З бегам часу паветраны флёт так пашыраецца хутка, што зьяўляецца магчымым, што паветранае мора возьме верх над вадзяным. Ёсьць пэўныя думкі, што прылады для паветраных рухаў гэтак удасканаляцца, што паб'юць сухапутны і марскі рух. Зносіны, калі ня ў поўнай меры, дык у значнай частцы будуць у будучыне адбывацца на самалётах у паветры.

У нашыя часы ў прыродзе зьяўляецца многа розных стыхійных праяваў, якія выклікаюць няўхільныя і страшэнныя катастрофы. Чытачы пэўна памятаюць, як часта пісалася аб усякіх паводках, бурах, землятрасеньнях, навальніцах і нарэшце аб сьнежных заносах. Рэзультатам гэтага апошняга, некаторыя мясцовасьці Англіі гэтак занесены сьнегам, што да іх ня могуць дайсьці цягнікі. Такі стан рэчаў можа выклікаць нястачы тых ці іншых рэчаў і прадуктаў для жыхарства тых мясцовасьцяў, якія занесены сьнегам. Але-ж у даным выпадку не бяда. Калі нельга даехаць цягнікам, дык ёсьць самалёты (аэрапляны). I вось, Ангельцы гэтак і робяць! А іменна? Для жыхарства мясцовасьцяў, да якіх не даходзяць цягнікі з прычыны сьнежных заносаў, арганізаваны зносіны цераз паветра. Праз радыефон (тэлефон бяз дроту) дазнаецца, у чым мае нястачу жыхарства, а самалётамі дастарчаецца тое, што трэба. Дык ужо з гэтага ясна, што паветраны флёт, у сэнсе зносін, заваёўвае значнае—месца. Ясна і тое, што для таго, каб рух быў нармальным трэба мець такое месца, дзе-б самалёты мелі крыніцу чэрпаць усё тое, што патрэбна для палёту. Маючы на мэце ўсё гэта, ды вялікае значэньне самалётаў у вайне, Англія і пабудуе базу (склад патрэбных рэчаў для самалётаў) на выспе Мальта, якая знаходзіцца ў вельмі зручным месцы для зносінаў Англіі з яе афрыканскімі і азіяцкімі калёніямі.

А дзеля таго, што высьпа Мальта знаходзіцца на Сярэдняземным моры, дык справа базы набірае асаблівага значэньня. Бо Італія таксама, (асабліва сучасная мусалінаўская, фашыстаўская Італія), мае вялікі імпэт да панаваньня над Сярэдняземным морам. Да гэтых часоў Італія ня мела там перавагі, але-ж і ня імкнулася гэтак выразна да гэтага, як цяпер. Дзеля таго, што яна спатыкае на свей дарозе моцных канкурэнтаў, якімі зьяўляюцца Францыя ды Англія, гэта гавора, што на Сярэдняземным моры завязваецца вузел, які ня так лёгка можна будзе развязаць.

Другі, можа яшчэ больш небясьпечны вузел завязваецца на Далёкім Усходзе, у Кітаі. Як ведама, там да гэтага часу не сьціхае хатняя вайна. Кітайцы дзяруць самі сабе чубы. Калі-б Кітайцы біліся паміж сабою самыя па сваей волі, дык можа хутчэй дайшлі-б да якога-небудзь рэзультату. Толькі-ж бяда ў тым, што кітайскімі рукамі б'юць Кітайцаў іншыя. З пасярод гэтых іншых найвыразьней выяўляюцца Японія, Англія і СССР. (Савецкая Расея). Гэта яны, ува імя сваіх паасобных інтарэсаў даюць сродкі Кітайцам для хатняй вайны і рознымі спосабамі імкнуцца да падпарадкаваньня пад свае ўплывы Кітаю. Нават і галоўныя тры аружныя сілы, адпаведныя да крыніцаў, стварыліся на Кітайскай тэрыторыі і змагаюцца паміж сабою.

Сьвет знае, што Чанг-Тсо-Лін зьяўляючыся дыктатарам паўночнай часткі Кітаю, падтрымоўваецца Японіяй, Чанг-Кай-Шэк, які займае сярэднюю і некаторыя вобласьці паўднёвага Кітаю з сядзібай у Нанкіне, падтрымоўваецца Англіяй. Для СССР. цяпер лёс падарыў непрыемнасьць, бо яе прыхільнікі пацярпелі няўдачы. Ня даўна яны нават захапілі Кантон, але як ведама, кантонскае камуністычнае паўстаньне здушана.

Ужо з гэтага відаць, што Кітай ня можа чакаць дабра, бо церпіць цяпер ад вайны, а пасьля вайны, калі пераможа адна з якіх-колечы гэтых трох арыентацыяў, дык трэба будзе нечым і то дарагім разрахавацца.

Некалькі гадовая хатняя вайна стварыла ў Кітаі вельмі цяжкія эканамічныя ўмовы жыцьця. Так што набраць армію там, маючы сродкі, вельмі лёгка. Вось з гэтага і карыстаюць кітайскія суседзі. А калі так, дык нельга, проста ні ў які спосаб дагадацца: чым і калі кончыцца кітайская завіруха.

Калі Англія, Японія і СССР. на Далёкім Усходзе твораць нялад, дык Францыя і Злучаныя Штаты Паўночнай Амэрыкі заняліся вельмі добраю справаю. Яны наладзілі перагаворы, каб дагаварыцца паміж сабою да вечнага міру (спакою). Францыя і Амэрыка хочуць стварыць такі дагавор, згодна якога ніколі ня будзе ўжо вайны!..

Сама па сабе ідэя вечнага спакою і мэта вельмі прыемная, але-ж як гэта будзе на практыцы, хіба толькі Аллах (турэцкі бог) ведае.

Ня хочацца на гэтым спыняцца, трэба яшчэ нешта расказаць. I вось гэтае нешта ёсьць камэдыя, якую іграе быўшы расейскі вялікі князь (стрэйны брат цара Мікалая) Кірыла Уладзімеравіч. Справа ў тым, што гэты Кірыла лічачы сябе спадкаберцам (насьледнікам) расейскага прастолу абвясьціў сам сябе расейскім царом. Новы расейскі цар імянуе сябе „Усерасейскім Імператарам Кірылам Першым“ і жывучы за межамі Расеі, ды часта пераежджаючы з месца на месца паказвае для сьвету — вясёлае жыцьцё і шырокую трату сродкаў. Выдае гэты „цар“ маніфэсты, вызначае розных урадоўцаў, а нават выдае сваім „вернападданым“ нагароды, часьцей усяго графскія тытулы. „Цар“ Кірыла сабраў каля сябе невялічкую групку тых людзей з манархістычнай ідэалёгіяй, якія ўцяклі з Расеі. Але-ж на гэтым не канец, бо і другі князь таксама мае замашкі на пасаду расейскага цара: гэта — Мікалай Мікалаевіч. Як відзім, дык расейцы вельмі багатыя на цароў... Ці не дзеля гэтага, што Бог гэтак шчыра і багата абдарыў царамі расейскіх манархістаў, пазбавіў абсалютна ад гэтага польскіх манархістых.

Трэба заўважыць, што польскія манархістыя, якія зьяўляюцца пераважна абшарнікамі, проста такі неяк устрымліваюцца ад пашырэньня свайго руху, толькі дзеля таго, што ня маюць адпаведнага кандыдата на караля. Мы ўжо пісалі, што польская карона знойдзена недзе ў музэйным сьмяцьці... Дык цяпер астаецца толькі знайсьці галоўку, каб яе прыхарошыць тэй каронай. Як бачым, дык у кожнага свае турботы. Таму Бог даў целятка, ды няма хлева, а гэтаму пусты хлеў.

Можна было-б і яшчэ шмат - што расказаць, але-ж ня хачу: няхай астаецца на другі раз. На сёньня даволі гэтага.

Зыркі.

Выбарная фільма.

Янка Станкевіч і Ўласаў.

„Наўчоны спадар“ філязоф узяўшыся да палітычнае працы і гутарачы аб дабрадзействах для Беларускага народу па сутнасьці імкнецца толькі... да здабыцьця пасольскага мандацiку. Можа і як яно было-б калі-б ён быў вучоны, а не „наўчоны“ і калі-б ён быў не „спадар“, а проста грамадзянін. Але-ж вышэй пададзяныя рэчы стаяць яму на перашкодзе, бо „наўчоны спадар“ ня ідзе сам на выбары, а ціхенька ціскаецца да гэтага маладымі супрацоўнікамі, польскімі дэмакратамі — пілсудчыкамі, з пад „Kurjera Wileńskiego“. Кампаном сабе на гэта Янка Станкевіч мае „няўчонага“ б. сэнатара Ўласава. Вось гэта адна польска-беларуская крамка.

Камбінацыі „Права Працы“.

Тая-ж кампанейка, якая згрупавалася, каля газэты пад гучнаю назваю „Права Працы“ зблёкавалася з польскімі соцыялістамі — лявіцаю. Выбарчым камітэтам „Права Працы“ „кіруе вядомы беларускі дзеяч“ гр. Пекач.

Проці гэтага апошняга нельга было б пратэставаць, калі-б яны кіраваліся не на Палякоў... Але-ж у даным выпадку нас трывожыць ня Пекач, а Заштаўт ды Годвод, якія прыняўшы для свайго пасьпеху назоў: Пэпэс-лявіца імкнуцца захваціць руль палітычнага жыцьця ў Заходняй Беларусі, каб вясьці гэты карабель да „ojczystej“ прыстані. Няўжо, у працягу гэтых апошніх гадоў мы яшчэ не навучыліся, што ўгодаю мы нічога сабе не здабудзем?! Няўжо сярод Беларускага Народу знайдуцца такія людзі (акрамя пекачаў), якія паверацць таму хто ўціскае нас, і аддасьць у яго рукі (па сваей волі — самахоць) свой лёс?!

Дзяніс-Марозаў-Коўш.

Варшаўскі праваслаўны мітрапаліт, які адзначыўся нявольніцкім пакланеньнем прад усімі польскімі ўрадамі ды архімандрыт Піліп Марозаў, які спольшчыў віленскую праваслаўную сэмінарыю, таксама маюцца выступіць на выбары творачы так званае „православное обьединеніе“.

Дзіўна тут, што гэтакія асобы, якія страцілі ўсякую пашану да сябе ў масах, выступаюць, ня згодна нават са сваім палажэньням і бяруцца за палітыку. Але-ж яшчэ дзіўней, што сьв. Коўш, які ведамы, як Беларус, які быў арыштаваны за беларускасьць і мае за гэта судоваю справу быццам прыстае да гэтае кампаніі!... У гэта, дык проста ня хочацца верыць! Як гэта людзі могуць так лёгка зьмяняць свае перакананьні і кідаюцца на такія рэчы ня годныя свайго асабістага палажэньня?

Паўлюкевіч і „Шопка“.

Паўлюкевіч і яго „Шопка“ маюць выступіць на выбары асобным сьпіскам. Надзеецца ён на тое, што як скажа — понимаете-ли — „няхай жыве маршалак Пілсудскі!“ дык і ўсе Беларусы аддадуць у яго шопку свае галасы.

Мамонька бяз „эсэры“.

Мамонька, той Мамонька які разводзіць эсэрыю і чэрпае натхненьне да гэтае працы з бутэлькі, якую ўпрыгожвае ярлык польскага гарэлачнага манаполю, таксама „зблёкаваўся“ з нейкаю (нават яшчэ добра няведама, здаецца, з Пэпэс—Вызваленьнем) партыяй і атрымаўшы ад „блёку“ авансік, у сваім безнадзейным „Поклічу“ гукае: „толькі з польскаю дэмакратыяй, мы здабудзім усё тое, што нам трэба“. Хто ў гэта, кроме самаго Мамонькі паверыць, ня ведама? Хіба тыя бутэлькі, якія ён ужо апаражніў!..

Валэйша працуе.

Валэйша, які нарабіў вельмі многа і дарабіўся да таго, што цяпер утрымлівае карчму, таксама не астаўся бяз дзела. I ён выдаў адозву, якою заклікае Беларускае грамадзянства — дапамагчы яму стварыць „аб'яднаньне“. А калі народ не паслухае яго закліку ў гэтым, дык няхай уважыць яго і аддасьць галасы за таго, каго ён „ашчасьлівіць“ сваёю прыхільнасьцю. Цікава, на каго выпадзе яго „паважная“ ласка?

Назарэўскі шукае.

Б. сэнатар Назарэўскі „працуючы ў поце твару“ пяць гадоў у польскім парляманце, да таго дапрацаваўся, што самотным астаўся. I вось цяпер, калі падышла гарачая пара, шукае сабе кампаніі. Кідаецца бедны то да Паўлюкевічавае шопкі, то да Дзянісава-марозаўскае крамкі, то яшчэ, Аллах ведае куды і тым часам астаецца на беразе...

Шапель „бярэ“ чырвонасьцю.

Успамінаючы Шапеля нельга забыць Шакуна. Гэтая парачка падобная на комікаў Бім—Бом. Толькі справа ў тым, што Бім—Бом езьдзячы па шырокім сьвеце і робячы камічныя прадстаўленьні ў тэатрах заслугоўвалі на пашану, а вось Шапель—Шакун, робячы пералётную палітыку аскандаліліся. Але-ж нічога! Думаюць і яны выйсьці ды нават ня выйсьці, а выехаць, у людзі на чырвоным коніку. Шапель, калі верыць яго словам, дык увесь чырвоны, толькі ня ведама ад чаго: ці ад „рэвалюцыйных“ пералётаў ці ад сораму... крыльлямі махае, а ляцець нямажа.

Для паўнаты букету..

Беларусы пэўна ня ўсе ведаюць, што ёсьць „дзеяч“ на Беларусі з пад цёмнае гвязды — Аўгень Міткевіч. Ён мае рэзыдэнцыю сваю ў Баранавічах і абласканы там павятовым старастаю, надумаўся „пашыцца ў дурні“. Міткевіч выстаўляе свой сьпісак кандыдатаў, ад „самаўраду“, ад самаго сябе. Сьвенціць гэтую афэру Пранук Умястоўскі сваім макулатурным „Днём“.

Экран.

Сяляне! Арганізуйцеся, у арганізацыі — сіла!

Арганізацыі Беларускага Цэнтральнага Аб'яднанага Выбарнага Камітэту.

Беларускія Акруговыя Аб'яднаныя Выбарныя Камітэты ўжо арганізаваны ў наступных вокругах:

I. Сьвенцянскім вокрузе,

абымаючым паветы: Сьвенцянскі, Браслаўскі, Пастаўскі і Дзісьненскі. Адрэс Камітэту: **м. Сьвянцяны, Віленская вуліца, готэль Чарнобродкі, Беларускі Аб'яднаны Выбарны Камітэт.**

II. Лідзкім вокрузе,

абымаючым паветы: Лідзкі, Ашмянскі, Валожынскі, Маладэчанскі і Вялейскі. Адрэс: **Ліда, Сувальская 12 кв. 5, Беларускі Аб'яднаны Выбарны Камітэт.**

III. Наваградзкім вокрузе,

абымаючым паветы: Наваградзкі, Баранавіцкі, Стаўпецкі, Несьвіскі і Слонімскі. Адрэс: **Наваградак, Вялікі Рынак 37, Беларускі Аб'яднаны Выб. Камітэт.**

IV. Беластоцкім вокрузе,

абымаючым паветы: Беластоцкі (і м. Беласток), Ваўкавыскі і Сакольскі. Адрэс: **м. Ваўкавыск, Шырокая вул. № 115, Беларускі Аб'яднаны Выб. Камітэт.**

Усе выбаршчыкі па ўсялякія інфармацыі ў справе выбараў і па друкі могуць зварачвацца ў свой Акружны Камітэт або ў **Беларускі Цэнтральны Аб'яднаны Выбарны Камітэт, Вільня, Вострабрамская 8 кв. 1.**

З жыцьця Польшчы.

Нарады кансэрватыстаў.

У Варшаве ў палацы князя Януша Радзівілла праз увесь дзень 2 студзеня адбываліся нарады кансэрватыстаў. На нарадах былі прысутнымі прадстаўнікі ўсіх правіцовых арганізацыяў са ўсіх краёў Польшчы. На нарадах абгаварваліся выбарныя справы, назначэньне выбарных камісараў у паасобных акругах і вызначэньне кандыдатаў у Сойм і Сэнат. Няўжо, у Польшчы ёсьць столькі абшарнікаў, што яны пройдуць у парлямант? Ці ня думаюць яны адурманіць працоўныя гушчы?!

Перагаворы Пяста з Хадэцыяю.

Як даведываемся, Польская Хадэцыя і Пяст вядуць гарачыя перагаворы ў справе ўтварэньня агульнага выбарнага блёку. Ужо зышліся і пагадзіліся ў самых найважнейшых пытаньнях, асталіся толькі пытаньні тэхнічнае стараны.

Першая шыбеніца ў культурнай Польшчы.

Як ведама, у сілу новага распараджэньня, усе судовыя прыгаворы на кару сьмерці будуць выконвацца церaз павешаньне. У сувязі з гэтым у Беластоцкім вастрозе выбудавана першая шыбеніца. 5 студзеня на ёй будзе павешана першая асоба—бандыт Уладыслаў Сташкевіч, які ў ночы 27 лютага 1927 г. замардаваў урадоўца дырэкцыі дзяржаўных лясоў Ст. Гадомскага.

Выхад з „Вызваленьня“.

31 сьнежня, Міністар Пошты і Тэлеграфаў Медзіньскі падаў заяву галоўнаму кіраўніцтву польскага „Вызваленьня“ аб сваім выхадзе з гэнае партыі.

Ваявудзкі .. жыве.

Пасьля таго, як была зьліквідавана „Niez. Par. Chłopska“ і адбыўся „Маршалкоўскі„ Суд над Ваявудзкім, аб ім увесь час ня было ні слуху ні духу.

Але вось, як піша „Robotnik“ у № 357, 29 сьнежня Варшаўскі Камісарыят Ураду сканфіскаваў адозву Выбарнага Камітэту „Związku Siły Chłopskiej“. У сувязі з гэтаю канфіскатаю даканана рэвізыя ў друкарні, дзе гэтая адозва была надрукавана і ў прыватным памешканьні былога пасла Ваявудзкага. У Ваявудзкага пры рэвізыі знайшлі некаторыя экзэмпляры савецкіх газэтаў і карэспандэнцыі з Парыжскім Камітэтам барацьбы за амністыю.

Відаць, б. п. Ваявудзкі ўвесь час думаў, якім спосабам ізноў зрабіцца паслом, каб мець магчымасьць весьці надалей перарваную працу, працу праватарства і дэфэнзыўшчыны.

Характэрна ў гэтым і тое, што Ваявудзкага, ня гледзячы на тое, што нашлі камуністычную „бібулу“ не арыштавалі... Гэта сьведчыць, што адносіны польскага ўраду да сваіх грамадзян-Палякаў і Беларусаў не аднолькавы.

Ці ня сымболь?

У Дзікаве, у тым Дзікаве, дзе нядаўна зьбіраліся абшарнікі для працы над тым, каб утрымаць у сябе ўладу і маемасьць, здарыўся выпадак... а імена? Згарэў багаты магнацкі палац. Згарэў той палац, дзе групавалася манархістычна—абшарніцкая ідэя. Дык ці ня знак гэта таму, што і сама ідэя, таксама... згарыць!..

Што дзеецца ў сьвеце?

Павышэньне акцызу на водку ў СССР.

Згодна пастанаўленьня ЦВК. і Саўнаркому ад 1 студзеня павялічываецца акцыз на водку. Апрача грунтоўнага акцызу ў 30 капеек з градуса, будзе яшчэ набірацца дадаткавы—па 4 рублі 40 кап. з вядра ці 35 руб. 70 кап. з гэкталітра.

У сувязі з павышэньнем акцызу новы даход вылічаны прыблізна ў 1½ разоў больш, чым у 1927 годзе, калі ён даваў да 500 мільёнаў рублёў.

Недаўна Сталін заявіў замежным карэспандэнтам, што ад водачнага даходу ня можна адмовіцца бо... тагды прыдзецца пайсьці ў кабалу да замежных капіталістых.

Заняцьце Кантону.

26 сьнежня ў Кантон увайшлі войскі генэрала Лі-Чай-Суна. Ён прыняў ад генэрала Лі-фу ахову места, якое было ачышчана ад камуністых вайскамі гэтага генэрала. Лі-Чай-Сун, як вядома зьяўляецца праўным губэрнатарам Кантону, каторы 17 лістападу быў прымушаны пакінуць места, у выніку камуністычнага перавароту.

Па-амэрыканску.

У штаце Тэнэсі Паўночнай Амэрыкі вынікла крывавая бойка паміж двума атрадамі паліцэйскіх, пры чым у ход былі пушчаны рэвальвэры і штыкі. Забіта 5 паліцэйскіх, ранена—8. Прычыны сутычкі—рожнагалосьсе паміж двума паліцэйскімі раёнамі ў сувязі з забастоўкаю работнікаў мэталістых.

Арышты эльзаскіх аўтанамістаў.

30 сьнежня 1927 г. францускі паліцыя арыштавала 13 галоўных правадыроў-аўтанамістаў Эльзас-Лётарынгіі. Вобыск і арышты адбыліся на ўсей правінцыі. Адбыліся вобыскі і ў карэспандэнтаў нямецкіх газэтаў, пры чым забрана перапіска і многа дакумэнтаў.

Як вынікае з забраных перапіскаў і дакумэнтаў, дык Эльзас-Лётарынгія павінна была стварыць незалежную дзяржаву, каторая-б складалася з 3 дэпартамэнтаў. На чале дзяржавы павінен быў стаць прэзыдэнт. Габінэт ужо быў прырыхтаваны.

Парыская газэта „Jurnal“ піша, што абвінавачаньне арыштаваных апіраецца на 87 і 91 арт. К. К. каторыя датычаць манархістычнае агітацыі.

Кангрэс францускіх сацыялістых.

29 сьнежня закончыўся кангрэс францускіх сацыялістых, які быў склікаваны ў сувязі з надыходзячымі перавыбарамі ў парлямант для апрацоўкі праграмы і тактыкі.

На кангрэсе выявілася, што пераважная большасьць правінцыянальных сацыялістычных зьездаў высказалася проціў учасьця ў буржуазным урадзе і ў той-жа час адхіліла супрацоўніцтва з камуністымі.

Цікава, што спэцыяльная камісія гэтага кангрэсу, адмовілася ад старога сацыялістычнага вымаганьня—канфіскацыі буйных капіталаў.

На кангрэсе выступіў Поль Бонкур, які энэргічна запратэставаў проціў перагляду міжнародных мірных—спакаёвых дагавораў, бо гэта магло-б зьнішчыць усё тое, для чаго Эўропа загубіла мільёны чалавечых ахвяраў.

Гаспадарскі аддзел.

Рыбная гаспадарка

Наша старонка багата рэчкамі, ручайкамі, балотамі і іншымі натуральнымі вадазборышчамі, якія сягоньня ляжаць у нас пустымі і толькі абцяжваюць селяніна падаткамі. Між тым, досыць тут палажыць трохі працы, як часта можна атрымаць значную карысьць.

На Захадзе гэтакія пусткі служаць месцам, дзе часта гаспадары гадуюць рыбу і маюць ад гэтага зыск.

У нас, на Беларусі, пры няпоўнай норме мяса, якое ўжывае вясковы гаспадар, рыба, як прадукт багаты бялкамі і жырамі, гэты недахоп у мясе можа часта пакрыць. Добра арганізаваная рыбная гаспадарка, асабліва пры мястэчках і гарадох, можа прынесьці гаспадару кожны раз сьвежую залатоўку і падняць бюджэт гаспадаркі. Дагляд за рыбай не патрабуе шмат клопатаў і дастаўляе гаспадару задаваленьне і адпачынак ад цяжкай працы на ральлі.

З тымі паважанымі чытачамі, якія цікавяцца рыбнай гаспадаркай, у гэтым нарысе я хачу падзяліцца практычнымі радамі па арганізацыі рыбных стаўкоў, што не вымагаюць вялікіх матэрыяльных затратаў і па сіле нашым дробным сельскім гаспадаром.

Рыбу можна гадаваць у стаўкох або ў спэцыяльна выкапаных саджаўках. Там, дзе цячэ рэчка ці ручаёк, можна рабіць ставок. Дзеля гэтага ў вузкім месцы робяць застаўку, добра ўмацоўваюць яе, прысыпаючы зямлі. Застаўка павінна быць вышэй ня менш як 1 арш. роўня вады і мець латак, пры дапамозе якога можна было-б у кожнаю часіну спусьціць па жаданьню ваду з стаўка. Бакі стаўка трэба скапаць рыдлёўкай, ці абсыпаць зямлёй і яе ўтромбаваць. Плошча стаўка залежыць ад таго, якую колькасьць рыбы гаспадар думае гадаваць ў стаўку. Зад стаўка загараджваюць так, каб з яго ня магла выбрацца рыба і каб у ставок не залезьлі „вадзяныя ваўкі“—шчупак і акунь, якія ласяцца маладой рыбкай. Лепш за ўсё латакі загараджваць драцянай сеткай.

Вось і ўся праца па будоўлі стаўка.

Замест стаўкоў можна на нізкіх мясцох капаць саджаўкі. Апошнія пажадана капаць пры рацэ, руччу, ці возеру, каб можна было кожны раз зьменьваць старую ваду на сьвежую. Капаючы для рыбы саджаўку, трэба выбіраць такое месца, каб пры разліве рэк саджаўка ня была занята вадою, бо інакш уся праца не дасягне памысных вынікаў і ў такіх саджаўках гадаваць рыбу немагчыма.

Саджаўка мусіць быць ня менш 1 ар. глыбіні, у мялейшых саджаўках вада можа замерзнуць да самага дна.

Калі ёсьць магчымасьць паставіць рыбную гаспадарку шырэй, дык трэба мець побач некалькі саджаўкаў. У адных саджаўках рыба будзе зімаваць і гэта саджаўка капаецца глыбока, у другіх, дзе рыба вясной і летам гадуецца і іх трэба капаць мялей. Усе саджаўкі злучаюцца паміж сабой ровам, па якім рыба пераходзіць з аднэй саджаўкі ў другую.

У стаўкох і саджаўках можна гадаваць усялякую рыбу, але найлепшую карысьць даюць карпы, карасі і ліны.

Каб загадаваць рыбу, трэба набыць з бальшых рыбных гаспадарак маленькіх рыбак, якіх трэба перавозіць зімой ці ў восень у бочках з рачной ці вязёрнай вадой. Гадаваць з ікры рыбу—справа трудная і вымагае спэцыяльнае веды.

Мяса карпаў смачнае і заўсёды мае добры пасьпех на нашых рынках. Расьце карп хутка, раз вада ў саджаўцы цёплая.

Карась таксама дае мяса смачнае і добра расьце. Запладзіць карасём ставок ці саджаўку лёгка: досыць туды пусьціць некалькі карасёў малочнікаў і ікравікоў.

Практыка ў нас усталіла, што для гадоўлі лепш надаюцца карпы. Карміць карпаў вельмі не каштоўна. Параная бульба, навараны лубін, боб і дробна пакрышаныя — вось і добрая для іх спажыва. Карміць рыбу трэба старацца ў адну пару, у якую яна ахвотна зьбіраецца ў тое месца, дзе раскідваецца ежа. Зімой рыба сьпіць і карміць яе ня трэба, а вясной, як толькі лёд растае, трэба ўжо прыкармліваць. Кормяць рыбу 2-3 разы ў дзень.

Зімой трэба пільна сачыць за тым, каб заўсёды былі ў лёдзе прадухі, інакш рыба можа задохнуцца.

У. Павалковіч.

(Саха № 10)

РОЗНЫЯ ВЕСТКІ.

— Румынскі трыбунал падзяліў маемасьць памёршага караля Фэрдынанда паміж пяцёх спадкаберцаў. Маемасьць ацэнена на 387,476,714 румынскіх леяў.

— У цэнтральнай і ўсходняй частках СССР пануюць страшэнныя мяцеліцы. Сьнег дасягае да 2 мэтраў таўшчыні. Цягнікова рух па лініі Казань—Пенза—Сімбірск— перарваны. Сьнягамі замецена да 30 цягнікоў.

— У Чылі (Паўдзённая Амэрыка) каля Цемукко затанула ў рэццы 80 індзейцаў, каторыя вярталіся са сьвятаў свайго племяні.

— 26 сьнежаня ў Рыме а 3 гадз. дня адчувалася землятрасеньне, выклікаўшае страшэнную паніку, у выніку якога многа людзей было паранена. Землятрасеньне прадаўжалася толькі 4 мінуты.

— Троцкі, Зіноўеў, Смільга, Радэк і другія апазыцыянеры вярнулі маскоўскаму камітэту „ВКП“ свае партыйныя білеты і рожныя партыйныя дакумэнты. Так, што разрахаваліся зусім...

— У Ленінградзе (Петраградзе) раптоўна выкрыўся такі недахоп паперы для пісаньня і друку, што трэба было затрымаць у Ленінградзе 2 літаграфіі і тытунёвыя фабрыкі „Дукат“. Для абсьледаваньня эканамічнага палажэньня ў Ленінград выехаў Рыкаў.

Усячына.

Рады бяз болеў.

Дырэктар Нью-ёрскай жаночай клінікі Джэмс Уэтмэпер знайшоў новы спосаб, пры помачы якога жанчына пры радох пазбаўляецця ад радовых болеў і мукаў. Як гаворыць амэрыканскі дохтар, у ¾ спрактыкаваных ім выпадках ён дасягнуў поўнага пасьпеху. Асноваю спосабу зьяўляецца упрысківаньне магнэзіумсульфата, дзейнасць якога пачынаецца цераз чвэрць гадзіны пасля упрысківаньня. Рады па спосабу д-ра Уэтмэпера праходзяць зусім нармальна.

СЯЛЯНЕ!

Аб усіх крыўдах, аб зьдзеках адміністрацыі і аб вашым жыцьці пішыце ў сваю газэту „Сял. Ніву“.

Куток рытмаў.

БЕЛАРУСЬ — ЗАЛАТОЕ СЛОВА.

Ты, Беларусь, — такое слова,
Якое золатам завуць,
Якое міла, вечна нова...
З цябе жыцьцё і гарт плывуць!
Ты — ўсё: крыніца лепшай долі,
Агонь, натхненьне і запал;
Лятунак, крыльля, ўзмах да волі
І Адраджэньня Ідэал;
І мэта нашага змаганьня,
Маяк, што сьвеціць на шляху
Парою доўгага зьмярканьня
Аб чым тлумачыць не магу!...
Ты, Беларусь—такое імя,
Забыць якое няма сіл,
Якое звоніць ў імгле дыму
І крышыць мукі ў дробны пыл,
І лучыць думку з ідэалам,
Каб бліжэй мэты моцна стаць,
— Спаліць агнём, душы запалам
Усё, што цемра можа даць!...

Скарга.

ОЙ, РАНА...

Ой, рана, ой, рана, ты зімка прышла!
Прышла нечакана... сваё павяла!
Ой, рана саткала на кроснах вятроў
Ты бель—прасьцірала з пуховых сьнягоў
Ой, рана паслала на матку—зямлю
Сваё прасьцірала у нашым краю!
Марозам траскучым па лесе ўжо йдзеш
І ветрам пякучым у полі мяцеш
Ой, ранеька стала са скрыпам хадзіць
І бель-прасьцірала ўздымаць, варушыць!
Кудасаю-бурай, мяцеліцай прэш
У вёскі пануры і выеш, гудзеш.
І рэкі-вужакі хаваеш пад лёд,
У сьвет аднаякі каб меці праход...
Ой, рана, ой, рана, ты, зімка прышла!
Прышла нечакана... сваё павяла!

Улад-Ініцкі.

НАВІНЫ.

— **Канфіската.** 31.XII. канфіскавана Камісарам Ураду беларуская аднадзёўка „Навагодняя Праца“ за „антыпаньствовыя“ артыкулы.

— **„Студэнская Думка“.** З пачаткам бягучага году пачне ізноў выходзіць „Студэнская Думка“. Ініцыятарамі гэтага зьяўляюцца студэнты Беларускага Саюзу Студэнтаў у Вільні.

— **Акт абвінавачаньня „Грамады“.** Польскія газэты пішуць, што акт абвінавачаньня „Грамады“ ўжо напісаны пракурорам Прылускім і заключае да 300 старонак друку на машынцы. Акт абвінавачаньня пацягвае да судовае адказнасьці 56 асобаў, у тым ліку 4-х б. паслоў.

У бліжэйшыя дні акт будзе даручаны абвінавачаным. У сувязі з гэтым, трэба спадзявацца перавозу на Лукішкі тых паслоў, якія сядзяць ува Вронках.

— **„Саха“.** Вышаў з друку № 10 беларускага месячніка вясковай гаспадаркі „Саха“, з цікавым, і прыпасаваным да ўмоваў нашай гаспадаркі зьместам.

Выходзіць „Саха“ што месяць, а 12 кніжак яе пры гадавой падпісцы каштуюць толькі 3 злоты. Цана аднаго нумару—30 грошаў.

— **Аб акце вінавачяньня б. рэдактара „Сял. Нівы“ гр. Мацкевіча.** Гэтымі днямі гр. Мацкевіч атрымаў акт вінавачаньня, за зьмяшчэньне артыкулу ў № 14 (65) „Сял. Нівы“ (які быў канфіскаваны) „Добрыя зьявы“. У тым артыкуле ўлады дагледзілі праступкі па 133 арт. К К. Самы тэкст вінавачаньня наступны: „Пракурорскі ўрад пры Віленскім Акр. Судзе вінаваціць К. Мацкевіча ў тым, што 12 лютага 1927 г. у Вільні, як адказны рэдактар часопісі „Сял. Нівы“, у распаўсюджаным нумары 14(65) тэй часопісі, умесьціў артыкул пад наз. „Добрыя зьявы“, у якім, абгаварваючы арышты камуністых, хваліць арыштаваных за прыналежнасьць да камуністычнае партыі і яе дактрыны“.

У артыкуле гэным абгаварваліся арышты грамадаўцаў і болей нікога.

Як-жа цяпер разумець закіды „Права Працы“ ў варожасьці нашай да Грамады і нейкай угодзе, якая вытвараецца ў іх „крылатай“ фантазіі.

Праверка сьпіскаў выбаршчыкаў.

Ад 2 да 15 студзеня ў Абводных Выбарных Камісіях выстаўлены дзеля праверкі сьпіскі выбаршчыкаў, якія маюць права галасаваць пры выбарах у Сойм і Сэнат.

Ідзіце ў Камісіі і праверце, ці вы і вашы суседзі запісаны ў сьпіскі выбаршчыкаў. Калі не ўпісаны, дык падавайце рэклямацыі.

ВЕСТКІ З КРАЮ.

Шыла ў мяшку не хаваецца.

У № 85 газэты „Сялянская Ніва" пісалася пра мястэчка Даўгінава, Вялейскага павету, у якім ёсьць пошта, якая ня маець добрага вока на беларускаю газэту „Сялянскую Ніву", дзе ні адзін нумар кончыў свaё жыцьцё.

Усё гэта там рабілася пэўна па сэкрэту, але на астатку такі шыла з мяшка вылязла. Няма ведама на чыю бяду, у кіраўніка пошты служыла дзяўчына з хутара Дуброўка, Браніслава Несьцяровіч. Адзін раз гэтай дзяўчыне кіраўнік даў на падпалку печы газэты. Дзяўчына, пашкадаваўшы гэту газэту паліць, прынясла яе свайму брату пачытаць. Здарылася якраз у гэтую пару прысьці ў хату сяляніну з вёскі Дуброўка, Даўгінаўскай воласьці Тамашэўскаму, які, убачыўшы газэту, зацікавіўся яе паглядзець і што-ж: — гэта газэта была„ Сялянская Ніва" № 58, адрэсаваная на яго імя, якую ён як сваю, і забраў.

Дык вот куды „Сялянская Ніва" складалася!

Не чакаючы доўгага часу, Тамашэўскі падаў у Дырэкцыю пошт аб гэтым заяву, якая мусіць, дайшла туды, куды трэба, бо 16 снежня г. г., Тамашэўскі і дзяўчына Несьцяровіч былі паклікаyы ў Даўгінаўскі пастарунак на дапрос па гэтай справе. Не надта, мусіць падабалася гэта і „свайму чалавеку па нацы", Даўгінаўскаму каманданту, бо пры „бадані" не адзін раз крычаў на Тамашэўскага: — „milcz bolszewik".

Вот тут дык дзіўна, што за свае правы беларусу, быццам, ня можна і скаржыцца.

Дакуль-жа гэта такі зьдзек будзець панаваць над намі?!

Квактун.

Хвароба на „шляхціца".

(Моўчадзкая вол. Баранавіцкага пав.).

Пасярод сялян Беларусаў, — каталікоў і праваслаўных, якіх аб'яднала ў адно цэлая іх вузкая палоска, нацыянальная свядомасьць, туга, ды любоў да сваей Бацькаўшчыны, — між гэтага мора моцных духам людзей сустракаецца часта тып: „я шляхціц!", які нічога супольнага з шляхтай ня мае і мець ня можа, бо радзіўся мужыком, асьветы не атрымаў і толькі мо' хоча, каб і памерці дурням. Украўшы ад праўдзівае шляхты, — хустачку да носу, крамныя рукавічкі, ды пару панскіх слоў, гэты тып, усё гэта перарабіў на свой капыл скалечыўшы і зьмяшаўшы паняцьці. Засеў у яго мазгох толькі прыемны гук салодкіх слоў: — „шляхціц"... „гонар"... Асядлаўшы гэтыя словы, такі чалавек „сьвятлее" аканчальна: Беларусь называе — Крулеўствам, Моўчадзь-Варшавай, сябе — шляхціцам... „Гонар", як сваю белую кабылу, ужо ня выпрагае з аглобель прывозячы і адвозячы гасьцей з „тамтых" і, сусед-сярмяжнік, ужо ня брат. Сьмяюцца суседзі, сьмяюцца і тыя з „там-тых" адразу бачучы, што гэта ня грыб-баравік, а звычайны тутэйшы, мухамор! У вёсцы Кузявічы хваробай на „шляхціца" даўно хварэе Язэп, сын Язэпа. Сямья Даўнароў набыла гаспадарку ў вёсцы і жыве тут гадоў з паўсотні. Па рэлігіі ён каталік лічыць сябе паляком. Мае, малады „шляхціц" Язэп, добрую гаспадарку, жонку і пчолы. Як бачым, чалавеку з усіх бакоў соладка, дык захацеў ён яшчэ нечага салодшага: палез хапаць зоры шляхэтнасьці, ды гонару. Запрог у воз белую кабылу і паехаў шукаць дзе ракі зімуюць.

І вось, некалькі гадоў вазіў ён у сваю хату, бяз воддыху, нешта такое: то тоўстае, то тонкае; то смярдзючае, то пахучае; вазіў шагам, вазіў рысьсю; цягнуў аж і на два вазы і з песьнамі, і моўчкі... Замарыўся сам, закульгалі і коні... „Не, думае сабе, ня буду вазіць, буду лепш у збаночках мёд насіць"... ды пачаў насіць мёд паў-панкам. А там ужо, ведама, як з кішкі вада, — так шляхотнасьць, ды асьвета лілася яму ў галаву ды на галаву, а чаго не хапіла, дык даў ужо Бог. І стаў наш сялянін — „дваранінам!" Ужо гэта, пень ён — ня пень, Язэп — не Язэп, а нешта такое-сякое. Ужо ён і гаворыць толькі аб далікатным: пра паляваньне на дзікую казу, пра баль, а найбольш, пра гонар. Ужо на'т і ў ночы яму ня сьвіньня сьняцца, а начальнікі, начальнікі, начальнікі... Толькі, часам нараніцы праснуўшыся, ды разьвітаўшыся з начальнікамі ён, мае сабе звычай, залямэнтаваць пабеларуску, значыцца памужыцку, загрымець кулакамі аб стол, ды сыпаць фігі каму трэба.

Дзякаваць Богу яшчэ жыве ў Язэпа беларускі дух!...

Справа толькі ў тым, што адстаўшы ад сялянскае масы Язэп ня прыстаў да шляхты. Шляхты — любяць, але-ж не Язэпа, а мядок, з самога-ж Язэпа наеўшыся салодкага мёду, салодка сьмяюцца. хто хоча быць гэткім „ганаровым шляхціцам" у нашай вёсцы, дык няхай мае тое, што мае Язэп: доўгія ногі, балбатлівы язык, ды пустую галаву!

Шыпшына.

Маўклівая рада.

Калі шэсьць месяцаў таму назад, жыхарства Грыцэвіцкае вол. выбірала новую валасную раду, дык кожны думаў і меў надзею, што новая выбраная рада з беларускаю большасьцю, будзе болей праяўляць сваю інцыятыву, будзе больш энэргічна адстаіваць інтарэсы сваіх выбаршчыкаў, а перадусім сялянства. Тымчасам думалася гэтак, а выйшла інакш. Аказалася, што новая валасная рада, ня лепей чым старая маўчыць і сьпіць у шапку. Маўкліва згаджаецца на ўсё, што загадае начальства. Так напр. новая рада моўчкі, бяз ніякага пратэсту прыняла да ведама, што яе кандыдат на войта п. Тузін, нясьвіскім старастаю не зацьверджаны. Моўчкі і старанна выканала волю старасты, аб выбары на гэтую пасаду старога войта. Як кажуць, новая рада, асабліва беларуская яе частка і па сяньняшні дзень ня ведае дакладна, чаму яе кандыдат не зацьверджаны старастаю. Моўчкі ўхваліла бюджэт за II пал. 1927 г., а можна думаць, што тое самае станецца і з бюджэтам на 1928 г., калі ведама ўсяму грамадзянству воласьці, што ўтрыманьне валасной коннай пошты, абходзіцца надта дорага.

Што-жа датычыцца зьмяншэньня валасных падаткаў, урэгуляваньня дарожнае павіннасьці і інш. пытаньняў, маючых вялікае значэньне ў сялянскім жыцьці, дык на гэта ў нашай радзе ня хопіць адпаведнай грамадзкай рашучасьці. Расказваюць, што калі новая рада сабралася дзеля выбараў валасной адміністрацыі, дык кожны з радных (а іх ёсьць 10) выставіў сваю кандыдатуру, а калі неяк зыйшліся па адным, дык і тады, як я ўжо сказаў, нясьвіскае староства незацьвердзіла. З усяго гэтага відаць, што новая валасная рада, складзеная з людзей зайздросных, бязвольных, цазбаўленых сваей ініцыятывы і пачуцьця адказнасьці перад народам. Канчаючы гэтую карэспандэнцыю я, як выбаршчык, заклікаю грамадзян радных, асабліва беларусаў, да цьвёрдае дзейнае працы наагул і разам з тым ня забываць сваей нацыянальнасьці, свайго клясовага паходжаньня, дзеля чаго, становўча дамагацца палепшаньня варункаў жыцьця мяйсцовага сялянства.

Выбаршчык.

Газэтныя рэпрэсыі.

Паважаная Рэдакцыя
„Сялянскай Нівы!

Прашу ўдзяліць мне парады ў справе атрыманьня паважанай газэты „Сялянскай Нівы". Як ведама Вам, Вы пасылаеце мне газэту ад 10 кастрычніка, але я ў кастрычніку месяцы атрымаў толькі чатыры нумары газэты, а ў лістападзе атрымаў толькі №№ 82, 84 і 85, а болей няма. Дня 29.XI пайшоўшы на пошту я папытаўся газэты, адказалі што не прышла. Выходзячы-ж з пошты я ўвідзеў, што газэта „Сялянская Ніва" парвана на кускі ляжыць у сьмяцьці. Дык прашу Вас прыслаць на пошту сваю заяву, каб болей ня рвалі газэт, а даручалі падпішчыкам.

Няхай жыве нашая газэта!

Б. М.

Радасная Зьява.

Паважаны грам. Рэдактар
газэты „Сялянскай Нівы"!

Ласкава будзем прасіць Вас выслаць номер ці два Вашай газэты на вёску Харашкі, дзеля зазнаямленьня з Вашай праграмай і газэтай. Мы перачытаўшы самі, будзем даваць і другім, дзеля таго, каб мы знапі ў наступнае галасаваньне за які нумар падаць свае галасы. Уперад мы галасавалі за № 16, цяпер мы не знаем за які номер падаць свае галасы. Былі ў нас арганізатары партыі „Русское Народное Об'единение" але мы іхней праграме не спачуваем, дзеля таго, што яны не прызнаюць Беларусі.

Адрэс наш: Віленская ваяв. Дзісьненскі павет, Глыбоцкая гміна, вёска Харашкі.

Янка Даледудка.

Цягнуцца да звычаяў паншчыны.

(в. Костыкі, Вялейскага павету).

Праежджаючы цераз Касьцяневічы, пачуў я вось якую гісторыю:

Вучыцель польскае пачаткавае школы ў Костыках уздумаў павіншаваць з днём імянін аднаго пана — абшарніка. Нашпіргаваў ён нейкі верш, і загадаў двум вучням (хлопчыку і дзяўчынцы) вывучыць яго на памяць і, як прыйшоў дзень імянін пана, паслаў іх з „павіншаваньнем". Вучні прышлі на панскую кухню, праз кухарку выклікалі пана і... прамовілі вершы, у якіх, між іншымі, быў такі зварот: „Ты нам ядыны, нам наймілейшы пане, кахаем мы цябе ад усяго сэрца".

Бадай ці не ганьба вучыцелю, што яго вершы дапялі мэты не далей... панскае кухні. Але пану падабалася гэта так, што ён „віншавальнікам" даў па 5 злотых і абяцаў яшчэ прыслаць ім па кніжцы...

Атрымаўшы грошы дзеці весела вярталіся ў школу, хоць да яе дарога лічылася кілёмэтрамі. Роілі яны рожныя пляны, як скарыстаць з грошай, але якая напала на іх роспач, калі ў школе ўжо вучыцель, даведаўшыся аб грашах, адабраў іх ад вучняў...

Сумна бачыць, як на вачох бацькоў дзеці іх, замест хоць сякое-такое навукі, адбываюць павіннасьці, карысныя для вучыцеля... Ці-ж гэта не падобна да мінулых часоў паншчыны, калі „мужыкі" павінны былі віншаваць пана!?

К...

З нашай воласьці.

(в. Кушлева, Дзісьненскага пав.).

Цяжарнай батрачцы Аксіньні Захаравай вельмі стала цяжка ашукваць сім-тым голад, а, галоўнае, сном. Не магла яна сьцішыць аркестры сваіх пяці дзетак, каторыя так гучна і панура ігралі сваёю прыроднаю музыкай, перарываючы жаласнымі галасамі: „Маці, дай хлеба... Есьці хочам!". Вычарпала Аксіньня ўсе сродкі, кормячы сваіх музыкантаў... Астаўся толькі адзін—грыбы!

І вось, 28 жніўня, Захарава пашла на гасьцінец зьбіраць грыбы паміж бярозаў. Шукала яна тых грыбоў, хадзіла і зайшла ў імшару-сасоньнік абшарніка, былога графа Зінбэра. На няшчасьце, у сасоньніку спаткалася з камісарам гэтага абшарніка — Анцэнам, які спацэраваў з жонкаю, дачкою і нейкаю госьцьцю. Бабская група Анцэна, лаючыся, напала на Захараву і толькі крычала рожнымі галасамі: „Аддай, хамоўка, пашыя грыбы!"... Захарава на каленях падала ім назьбіраныя грыбы, але самому Анцэну гэтага паказалася мала. Як стаяла на каленях Захарава, Анцэн з заду накінуўся на яе з кулакамі і касьцянаю палкаю пачаў лупцаваць цяжарную жанчыну. Чым-бы кончылася гэтая лупцоўка, ня ведама, бо „працы" Анцэна перашкодзіў сялянін з вёскі Кушлева, Кірсанаў. Ен неяк раптам найшоў на гэта і спытаў: „За вошта пан гэтак катуе жанчыну, ды яшчэ цяжарную,.. усё-ж яна — чалавек, а не жывёла?... Анцэн ашаломлены кінуў катаваньне, сказаўшы, што яна горш жывёлы, бо яна, хамаўка зьбірае грыбы ў пана „Рэчы Паспалітай".

Адхварэла Захарава ў ложку гэтыя грыбы, і цяпер, хоць ходзіць, так-сама хварэе, бо дастала трасцы. Хадзіла Захарава да адваката і да дохтара, і варочалася з навукаю, што з панамі судзіцца ня варта. Але цяжка запрацаваўшы некулькі злотаў, Захарава ўсё-ж такі падала ў суд...

Вось часы настапі! Запраўды, прыгон, бо вельмі сьмела паны катуюць сялян-беларусаў.

Я. Закінуты.

Сяляне разумеюць як трэба.

„Пайшоў Пранук да пана ў слугі і хоча дзяліць панскую гаспадарку".

Беларускі вясковы народ пачаў ужо добра ар'ентавацца ў справах палітычных. Гэта паказывае наступны факт.

У вёсцы Зарачы, Браслаўскага павету, Пятрок Н. атрымаў з пошты газэціну „Беларускі Дзень" у якой было напісана аб заснаваньні: „Беларускай Радыкальнай Народнай Партыі" і заклік да заснаваньня па вёсках хаўрусаў, гэнай-жа партыі.

Добра сам Пятрок чытаць ня ўмеў, дык панёс гэтую газэціну да суседаў.

Сяляне—мужыкі расчытаўшы гэную газэціну (бо першы раз яе на сьвеце сваімі вачыма бачылі), пачалі талкаваць: што і як гэта маецца быць. Умястоўскі, будучы сам паляком, заснаваў палітычную партыю, ды назваў яе „Беларускаю" і ў аснове між іншымі артыкуламі ёсьць артыкул наступны:

„Жадае ад Польшчы для Віленшчыны тэрытарыяльнай аўтаноміі з Соймам у Вільні" — ці ня ёсьць тут які абман!

— Загаманілі ўсе сабраўшыся сяляне.

Пашлі спрэчкі і гутаркі між прысутнымі. Было і такіх сялян, што маглі-б і паверыць гэтаму, што і можа так стаць, але большасьць было сялян талкавейшых. Усю афэру Ўмястоўскага, сяляне вытлумачылі гэтак:

Калі пан найме сабе слугу і калі слуга апрача платы зажадае выдзяленьня з панскага гаспадарства для яго гаспадаркі, хоць малай часткі ад пана, дык ці-ж пан згодзіцца на гэта? Ці-ж урад дае Ўмястоўскаму грошы на тое, каб Умястоўскі вучыў Беларусаў дамагацца аўтаноміі?

Тады ўсе зразумелі, што гэта абман і што ісьці трэба толькі за Беларускім Сялянскім Саюзам.

Трэба верыць толькі тым людзям, якія зьяўляюцца шчырымі Беларусамі і праўдзівымі змагальнікамі з крыўдай і зьдзекамі над Беларускім Народам.

Зыдар Зарак.

Куток сатыры і сьмеху.

Вышла „Маланка".

Ужо вышла з друку „Маланка". І вось, як гэта сталася... Як ужо ведама, „Маланчын" Янка зламаў язык, але-ж на гэты раз хутка направіў, бо ўдалося знайсьці майстра... Гавораць, што аж у Менску... Цяпер ужо не бяда, калі толькі што, дык ратунак будзе хутка. Янка нятолькі падтачыў язык, але-ж нават і „здарова" пабагацеў, бо кідае тысячы злотых на рэчы, якія яго зусім не датыкаюць. Адначасна скарыстаў з тэй абвесткі, якую зьмясьціў у „Маланцы" ды прыняў для супакою валярыянавыя каплі.

Зло і дабро.

Бутэлька: — Кажуць, што п'янства скарочвае жыцьцё...

Покліч: — Але, але за тое пакуль жывеш, дык бачыш усё ў адваротным палажэньні.

Паразумеліся.

Польскі легіён гавора да селяніна:

— Куп у мне козух цывільны,

— На хваробу мне каза ды яшчэ з Вільні, калі захачу, дык і тут у жыда куплю, адказаў селянін.

НАШАЯ ПОШТА.

Юрашчыку К. Друкі выбарныя і Саюзу паслалі.

П. Мальк. Параду паслалі пісьмом. У справе недаручаньня газэты падайце на пошце рэклямацыю.

Г. Семашкевічу. У справе календароў зьвярніцеся ў кнігарню „Пагоню" (Завальная 7). Вашага пісьма ня можам знайсьці.

Рачынскаму В. Календар пасылаем. Іншай дапамогі пакульшто ня маем магчымасьці пасылаць.

Бакацю К., Дайлідзе К., Прытыцкаму Я, Ўрублеўскаму В., Ласю Б., Каўцэвічу А., Шаўбаку П., Чарняўскай В., Набешку Т., Новакоўскаму Ул., Зенько У., Шыбко А. — Газэту пасылаем.

Дасталі ад:

Arbeiter Bücher Stube — 3 зл.; Карпенюка Э., Гарэліка Я., Ліпскага Ф., Саковіча К., Згрунды Аст. — па 2 зл.; Кузьміцкага Я., Прусакова М., Занковіча Б. — па 1 зл.; Сьцепулёнка П. — 1 зл. 70 гр.

„Выбарныя Інструкцыі".

Каб аблягчыць працу актыўных працаўнікоў на вёсцы, падаючы ім канкрэтны плян працы і адначасна выясьніць абавязуючыя законы ў справе выбараў у Сойм і Сэнат, Беларускі Цэнтральны Аб'яднаны Выбарны Камітэт у Вільні выдаў кніжку:

„ВЫБАРНЫЯ ІНСТРУКЦЫІ".

Зьмест кніжачкі наступны: Што трэба ведаць кожнаму выбаршчыку Беларусу? Як закладаць Выбарныя Камітэты на мясцох? Закон аб выбарных сходах і форма заявы аб выбарных сходах пад адкрытым небам. Як вясьці працу ў мясцовых Выбарных Камітэтах? Выбарны Закон (важнейшыя выбарныя правілы, узятыя з Дз. Уст. № 66—1922 г.). Выбарны календар і форма рэклямацыі.

Выбарныя Інструкцыі кожны можа сабе выпісаць з Выбарнага Камітэту.

**Беларускі Цэнтральны
Аб'яднаны Выбарны Камітэт,
Вільня, Вострабрамская 8—1.**

Рэдактар і выдавец А. Герасімчук.
Беларуская Друкарня ім. Фр. Скарыны—Вільня, Людвісарская 1.